

TEZĂUR LITURGIC
15 MAI
SF. IUSTIN POPOVICI

VIATA
SF. CUVIOS
PAHOMIE
CEL MARE

BELGRAD, 1974

Архимандрит ЈУСТИН Поповић

ЖИТИЈА СВЕТИХ

15. МАЈ

ЖИТИЈЕ ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ ПАХОМИЈА ВЕЛИКОГ

Преподобни Пахомије родио се у Горњем Египту - у Тиваиди, у околини града Есне, око 290. године. Родио се од родитеља ревносних незнабожаца, као крин од трња. Господ Христос га још као дете предначи за своју свету службу. Јер још као малом детету родитељи дадоше Пахомију да окуси од идолских жртава; али он окусивши, одмах поврати то као душегубни отров: његова детиња утроба није могла да држи у себи део демонске жртве, пошто је у души његовој имао живети Бог. А кад Пахомије поодрасте, родитељи га одведоше у један идолопоклонички храм поред реке Нила. У идолу тога храма живљаше демон који људима даваше одговоре на питања, те се људи вараху, мислећи да им то одговара идол - бог њихов. Када Пахомије дође тамо, демон умуче, и идол постаде нем. Идолски жрец се чуђаше што бог њихов онеме, па му стаде приносити многе жртве, да би га умилостивио да проговори. Али идол не могаше да проговори. Најзад демон

откри тајну жрецу: да због Пахомијевог присуства не може да даје одговоре људима. Погледавши на Пахомија, жрец громко повика: Што сте довели овамо непријатеља наших богова? Избаците га одмах одавде! - Због тога се родитељи Пахомијеви веома ожалостише, и у чуду се питаху: Шта ће бити од овог детета? Оно ни од жртава не може ништа да окуси, одмах повраћа све. - И не знајући шта да раде, они умукоше. Затим дадоше Пахомија у школу, да изучи египатске књиге и стару философију.

Када Пахомије напуни двадесет година, цар Константин Велики (305-337. г.) скупљаше војску против Максенција тиранина. Том приликом дођоше у Египат царски чиновници, који нешто милом нешто силом узеше у војску врло много младића; међу њима беше и Пахомије. Ове младиће потоварише у лађу и кренуше. Успут пристаде лађа у хришћански град Есне, у Тиваиди. Ту Пахомија и његове другове држаху под стражом. Житељи овога града, видећи како строго држе ове младиће сажалише се на њих, па им по свом хришћанском обичају гостољубља донесоше изобилно хране и пића, и утешише их у њиховој тузи. Видећи толику љубав ових грађана према њима, Пахомије се дивљаше. И стаде се распитивати, ко су ти људи који показују толику

бригу око њих, иако их не знају. И сазнаде од својих сапутника да су то хришћани, да су они милостиви према свима, а особито према странцима. И распитиваше се Пахомије, шта су то хришћани и шта значи то име, јер он до тада не беше чуо ни за Христа ни за хришћане. И казаше му ово: хришћани су побожни људи, верују у једног Бога који живи на небу, Творца свега и Сведржитеља, и у јединородног Сина Његовог Исуса Христа, и у Духа Светога; хришћани су добродушни и милосрдни, чине добро свима, и забадава дају све потребитима, очекујући награду једино од Бога.

Слушајући то, млади Пахомије се дивљаше хришћанској вери, и стаде му се срце загревати страхом Божјим и душа радовати што чу за име Христово. И издвојивши се мало од своје дружине, он пружи руке своје к небу и рече: Господе Боже хришћански, који си створио небо и земљу, ако погледаш на ништавност моју, и подариш ми познање о Твоме Божанству, и избавиш ме од ове невоље, ја ћу Ти служити у све дане живота свог, и живећу по заповестима Твојим.

Помоливши се тако, Пахомије одлучи да у уму стално има незаборавно сећање на јединог истинитог Бога, кога хришћани почитују. И пошто отплови одатле са осталим војницима, он

ревностно чуваше себе од сваког небогоугодног дела. А када се појављиваху телесне саблазни, или неке друге световне жеље, он се одлучно одвраћаше од њих, имајући на уму своју молитву, у којој обећа Богу истинOME богоугодни живот. И просвети му се ум божанском благодаћу. А веома љубљаше још од раног узраста чедност тела, и усрдно се труђаше да је очува непорочном.

У то време цар Константин вером у Христа однесе победу над својим непријатељима, и издаде наређење да се распусти војска. Заједно са другима и Пахомије би пуштен из војске, и врати се у своју постојбину. Али одмах хитно пође у Горњу Тиваиду, и заустави се у селу, званом Хиновоск. Ту оде у хришћанску цркву, и замоли да буде крштен. Пошто би оглашен и светој вери научен, он прими свето крштење и удостоји се причешћа Божанским Тајнама. После тога, идуће ноћи он виде у сну како роса сиђе с неба, напуни му десну руку, на згуснувши се постаде као мед, и он чу глас с неба који му говораше: О Пахомије, разумеј што видиш: јер је ово знамење благодати која ти се даје од Христа Бога.

Од овог виђења блажени Пахомије би још више рањен љубављу Божјом, силно умилење захвати му душу, и жеља за монашким животом

постаде неодољива. Чувши за неког отшелника[1] Паламона који живљаше у пустом, усамљеном месту, он оде к њему. И кад стиже до његове келије, он закуца на врата. Старац погледа кроз оканце и упита: Шта хоћеш и кога тражиш? Пахомије му одговори: Бог ме посла к теби да ме начиниш монахом. Старац му на то рече: Не можеш ти бити монах, јер монаштво није лака ствар. Многи су долазили овамо, али нису могли издржати монашки подвиг, па се вратише натраг. Пахомије му одговори: Нису сви људи исте нарави. Ти само мене прими, па ће ти само време показати да ли ја могу поднети тешкоће монашког живота. Старац му одврати: Рекох ти да ти то не можеш поднети. Иди на неко друго место, пробај себе дуготрајним пошћењем, па онда дођи к мени, и ја ћу те примити. Јер ја овде живим сурово, и благодаћу Христовом крепљен, ништа друго не једем осим хлеба и соли; уље и вино никад не узимам у уста; у молитви и у изучавању Светог Писма проводим без сна до поноћи, а много пута и по сву ноћ.

Ово говораше старац не што се гордио својим уздржањем, већ што је тиме хтео да заплаши младића-световњака, и да га отера од себе. Али Пахомије, слушајући овакве речи од старца, још се већма распаљиваше жељом за такав живот по

Христу, и говораше старцу: Верујем Богу, да ће ми твојим светим молитвама дати силу и трпљење, и упутити ме преко тебе на тај сурови живот.

Тада преподобни Паламон, видећи његово усрђе к Богу и прозревши у њему Божји призив, отвори му врата, и прими га, и обуче у монашки лик. И живљаху обојица заједно у пошћењу и молитвама, и труђаху се у рукодељу. А рукодеље се њихово састојало у овоме: прести вуну и ткати вреће. И то радити не ради неке добити, него да би од труда руку својих хранили ниште. А када су стајали на свуноћним молитвама, старац чим би приметио да ученик дрема, одмах га је изводио из келије напоље, па су котарице пунили песком, носили песак на друго место, и просипали. Тако они мораху тело своје одгонећи од себе сан, да би дух био бодар у молитви. И говораше старац ученику: Трезни себе, чедо, и бди, да те кушач не би искушао, јер би онда био узалуд труд наш.

Видећи да је блажени Пахомије послушан у свему, и уздржљив, и у свима подвижничким подвизима вредан, и да напредује из једне врлинске силе у другу, преподобни Паламон се радоваше духом и слављаше Бога. А када наступи пресветли празник светог Васкрсења Христовог, старац рече ученику: Пошто је овај

дан велики Празник, и радост и славље за све хришћане због Васкрсења Христовог, то спреми и за нас, брате, обед, да се веселимо једући у славу Божју. - Пахомије одмах усрдно поступи по наређењу: узе мало уља, нали у со, и постави на трпезу. Када старац приђе трпези и угледа уље у соли, удари се по челу и са сузама рече: Господ мој би распет, и поруган, и бијен, а ја да једем уље? - И не седе за трпезу док со са уљем не би уклоњена и друга донесена.

Једног дана дође к њима неки брат, па видевши наложену ватру рече Паламону и Пахомију: Који од вас има веру, нека стане на овај жар, и нека стоји на њему док прочита Молитву Господњу (= Оче наш). А преподобни Паламон, видевши гордоумље овога брата, запрети му говорећи: Брате, престани са гордом уображеношћу својом и не захтевај непотребна дела, јер си у прелести. Али овај се још већма узохоли, па својевољно стаде на жар, и стајаше на њему читајући Молитву Господњу, и остаде неопаљен. Јер, по Божјем попуштењу, ђаво који у гордељивцима дела, штићаше овога да га огањ не опали. Сишавши са жара неповређен, он се још више горђаше због своје светости. И одлазећи од њих, он их с потсмехом упита: Где је вера ваша?

И када тај исти гордељиви брат сећаше у својој келији, која није била много далеко од Паламонове, ђаво, видећи да је он потпуно прелашћен гордоумљем, претвори се у лепу жену, раскошно обучену и украшену, па дође к његовој келији и куцну на врата. Он отвори, и видевши жену упита је што је дошла. А ђаво у облику жене одговори му: Кредитори ме гоне због дугова, па пошто нисам у стању да им дугове вратим, ја бежим од њих, бојећи се да им не паднем шака и они ми учине неко зло. Стога те молим, оче, прими ме сада у своју келију, да се сакријем од гонилаца, јер ме Бог упути к теби да бих се сачувала од њих. - А он, пошто због одебљаности ума свог не могаше правилно расудити и разумети вражје лукавство, прими жену у своју келију. Тада му ђаво убаци у душу блудне помисли и распали га телесном похотом. И гордељиви монах, побеђен прљавим помислом, пристаде у срцу свом на грех. И када приђе жени са жељом да своју страст задовољи, ђаво га дохвати и тресну о земљу, па ишчезе. А он лежаše дуго на земљи као мртав, нем и безгласан.

После неколико дана дошавши к себи, и увидевши своје безумље, овај монах оде к светом Паламону, па му плачући рече: Знај, оче, сам сам ја крив својој пропасти, пошто те нисам

послушао. Молим дакле твоје преподобије, светим молитвама својим помози мени кукавцу, да ме ђаво не би потпуно упропастио.

Док монах тако говораше са сузама, а преподобни оци Паламон и Пахомије од сажалења плакаху због њега, изненада монах полуде, овлада ђаво њиме, и он јурну из келије, и трчаше по гори и пустињи гоњен ђаволом. И дојуривши у град Панос, он се баци у купатилску пећ, и изгоре у њој. - Видећи то, и слушајући о томе, блажени Пахомије будно чуваше срце своје од гордељивих помисли, и живот свој вођаше смиреноумљем и кротошћу, имајући на уму речи Господа који каже: Научите се од мене, јер сам ја кротак и смирен срцем (Мт. 11, 29).

Гора и пустиња у којој живљаху преподобни оци Паламон и Пахомије беше пуна трња. Одлазећи бос да скупља дрва, Пахомије је изранављивао своје ноге по трњу и искрвављивао своје руке трњем. И то је с радошћу трпео, сећајући се клинаца, којима свете руке и ноге Господње бежу приковане за крст. А волео је Пахомије да се сам у самоћи моли, зато је често далеко одлазио од келије у пустињу, и са рукама уздигнутим к небу дуго се молио Богу. Када се једном тако удаљи не мало од келије и приближи месту званом Тавенисиот,

он у време молитве своје чу глас с неба који му говораше: Пахомије, остани ту, и сагради манастир на том месту, јер ће к теби доћи многи који желе да се спасу. Ти ћеш их упућивати на врлински у монаштву живот по обрасцу и уставу који ћу ти послати одмах.

Док се блажени Пахомије чуђаше оваквим божанским речима, пред њега стаде Анђео у обличју великога чина савршених монаха (то је света схима), и даде му у руке таблицу, на којој беху написани устав и правила за монашки подвижнички живот. Пахомије се онда с радошћу врати к своме преподобноме старцу, и исприча му све што виде и чу. А старац, чврсто верујући да је то Божје дело и уредба, прослави доброту Господњу, која пронађе за људе такав начин спасења. Блажени пак Пахомије замоли преподобног Паламона да пође с њим и види оно место, на коме он чу глас Божји и Анђео му се јави. Не желећи да ожалости свог ученика, кога сматраше као свог присног сина у Богу, старац оде с њим тамо, и начинивши на том месту малу келију они се радоваху због Божјег похођења. Затим, после неког времена, рече старац Пахомију: Чедо, пошто видим даровану ти од Бога благодат, те ћеш на овом месту бити наставник многима, то ти остани овде, а ја ћу се вратити у своју келију. Али заветујмо се, да се не

растајемо заувек него да посећујемо један другог док смо у животу.

И тако, сваки живљаше у својој келији. Блажени Пахомије долажаше често к преподобном Паламону, посећујући га, и примајући од њега благослов и очинске поуке. Али не потраја дуго и свети Паламон се смртно разболе од великог уздржања: јер он понекад узимаше по мало хлеба не пијући воде уопште, а понекад узимаше по мало воде не једући хлеба уопште. Братија која га посећиваху, мољаху га и саветоваху да у болести попусти мало телу своме и узме мало од јела и пића, да не би потпуно изнемогао. А он им одговараше: Када свети Мученици Христови ради Бога у кога вероваху до краја јуначки претрпеше: једни - касапљење тела, други - отсецање главе, трећи - сагоревање у огњу, како онда ја да упропаstim моје мало трпљење, које одлучих носити ради Христа? - И тако, истински подвижник и уздржљивац и за време болести тела не изневери своје подвижништво, него га одржа до краја. И сконча на рукама возљубљеног ученика и духовног сина свог Пахомија блаженог, и пређе к наслеђивању вечним добрима, припремљеним му од Христа Господа. Чесно тело свога духовног оца преподобни Пахомије погребе како доликује,

па се врати у Тавенисиот у своју келију, и живљаше по Богу.

После извесног времена дође к преподобном Пахомију његов старији брат по телу Јован, који га је дуго тражио. Јер откако прими свето крштење, Пахомије се не врати кући својој к родитељима и сродницима својим, већ одмах оде у пустињу. И тражаше га свуда брат његов, Јован, пошто и сам прими свету веру и крсти се. Када се браћа сретеше, обрадоваше се и изгрлише. И остаде Јован да заједно живи са Пахомијем, угледајући се на његов живот. И живљаху обојица поучавајући се дан и ноћ у закону Господњем, а за земаљско се не брињаху. Оно што зарађиваху трудом руку својих, то раздаваху невољнима, не бринући се за сутра. Они тело своје умртвљаваху пошћењем, бдењем и другим разним мукама, тешећи се надом на васкрсење и на блаженство у Царству небеском. Читајући житија светих и разматрајући њихове подвиге, они се стараху да их и сами упражњавају.

Затим преподобни Пахомије, опоменувши се Божјег обећања да ће се око њега окупити много братије ради спасења, поче заједно са братом градити келије. Пахомије је желео да манастир буде што просторнији, а Јован је више нагињао безмолвију, молитвеном тиховању и тескоби, па

је желео да манастирско двориште буде што мање. Озловољен, Јован рече Пахомију: Престани са тим проширивањем, јер је то непотребно. - Чувши то од брата, Пахомије се разгневи на њега што га неоправдано ружи. Али, будући кротак, он му ништа не одговори, поштујући га као старијег брата. А кад се спусти ноћ, Пахомије се затвори у својој келији, и стаде плакати и у молитви се исповедати Богу говорећи: Тешко мени, јер још има у мени телесног мудровања, и ја још по телу ходим! После толиког духовног вежбања мноме овлађује гнев. Господе, смилуј се на мене, да не бих пропао; јер ако ме Ти не учврстиш благодаћу Твојом, и враг нађе у мени нешто од својих дела, он ће ме онда заробити себи као нарушиоца закона Твојих. Јер је писано: Који сав закон одржи а сагреси у једноме, крив је за све (Јак. 2, 10). Верујем, Господе, да ће ми велика доброта Твоја помоћи, те ћу се научити да ходим путем светих угодника Твојих, сежући се за оним што је напред, а заборављајући оно што је остраг. Јер помагани благодаћу Твојом, светитељи су Твоји од памтивека посрамљивали врага, те се веома прославише. А ја, Господе, како ћу научити оне, које си обећао призвати монашком животу преко мене, ако најпре сам не победим своје страсти које телом војују на

душу моју, и ако не одржим закон Твој беспрекорно. Но верујем, Господе, ако ми Ти укажеш помоћ, ја ћу учинити оно што је угодно пред очима Твојим, и Ти ћеш ми опростити све грехе моје.

Вапијући тако к Богу, блажени проведе сву ноћ у молитви са сузама, знојећи се, и под ногама његовим направи се од силног зноја као блато. Јер он имађаше обичај: на молитви је стајао са раширеним рукама нагоре, и никако их није спуштао ни савијао све до завршетка молитве, те је тако стајао као да виси на крсту. На тај начин утврђујући тело своје, и узносећи к богомислију душу своју, он се знојио веома.

Не прође много времена, брат се његов Јован престави ка Господу, и Пахомије га погребе по обичају са псалмима и песмама. Сам се пак стараше сваки дан да буде бољи, и слободнији од насрћућих помисли, увек се поучавајући страху Божјем и имајући у уму сећање на смрт, на Страшни суд и на вечне муке, а телом се трудећи око изграђивања манастира. Видећи то, демони га стадоше отворено нападати, шкргућући зубима на њега и приређујући му многа искушења. А он, наоружан штитом вере и молитве, одбијаше вражје нападе, имајући псалмопјеније свагда у устима. Када пак стајаше на молитви, демони се много пута упињаху да

му прекину молитву; а када преклањаше колена, они му показиваху испред њега дубоку јаму и воду која хучи, еда би се уплашио и не преклањао колена за молитву. Али светитељ не обраћаше пажњу на демонска привиђења, и не престајаше од свог коленопоклоњења. Некад када је путовао, окружаваху га демони, идући за њим и испред њега као испред неког кнеза, и говораху међу собом: Иде господин Пахомије! начините места служи Божјем! - А светитељ се ругаше њиховим утварама, и сматраше их као псе који лају.

Када преподобни Пахомије стајаше једном на поноћном молитвеном правилу у келији својој, огромно мноштво демона наиђоше са хуком и великом виком, и стадоше подривати келију његову и трести земљу, желећи да зграду струше из темеља и да Пахомија убију. А он поче певати: Бог нам је уточиште и сила, помоћник који нам се у невољама брзо налази. Зато се нећемо уплашити када се усколеба земља (Пс. 45, 1-2). И одмах ишчезоше демони као дим, и настаде тишина и спокојство. Но они се као бестидни пси опет враћаху. Тако једном, кад светитељ после молитве седе и прихвати се рукодеља, ђаво се претвори у огромног петла, и кукурикаше силно пред њим, и на лице му насрташе. Светитељ дуну на њега и прекрсти се,

и тако га отера од себе. Опет, једном другом приликом, сабраше се многи демони, завезаше један храстов лист дебелим и дугачким конопцем, па га као неки тежак камен стадоше тобож са муком и стењањем вући, громко довикујући једни другима: вуците! вуците! А то чињаху, желећи да насмеју слугу Божјег. Али светитељ све то мноштво демона прогна молитвом.

Много пута када је светитељ седео и јео, демони, претворивши се у лепе жене, седели би поред њега и с једне и с друге стране, и прихватили се постављене хране. Тада је светитељ затварао своје телесне очи, а духовне очи узносио ка Христу Богу, и демонска су привиђења бежала од њега. Уопште, демони не могаху ништа преподобном Пахомију, јер са њим беше благодат Господа који говори угодницима својим: Не бојте се, ја сам с вама до свршетка века (ср. Јн. 14. 16; Мт. 28, 20). Но једном приликом, по попуштењу Божјем, он доживе од демона велико злостављање: цео дан од јутра до мрака демони га тукоше, те беше као мученик сав изранављен; али он не малакса, нити посумња у помоћ Божју, јер беше сигуран да Господ не оставља слуге своје у напастима. Утом му дође у посету неки стари инок Аполон. Преподобни Пахомије му исприча какве му све

напасти и невоље наносе демони. Старац Аполон му на то рече: Буди храбар и буди јунак, слуго Господњи! Зна ђаво, када би савладао тебе, који си нам свима на корист и на кога се сви угледамо, онда би нас слабе он лако заробио себи. То је разлог што се он нарочито окомио на тебе. Но ти, оче, имајући помоћ Божју, не клони духом, не малаксавај у подвигу, него све јуначки трпи, да не би, побеђен унијем, давао Богу одговор и за нас, давши нам пример малодушности.

Чувши ове речи, Пахомије се веома оснажи против невидљивих непријатеља, и слављаше Бога што му посла таквог брата, који га утеши у његовој невољи и потстаче на велики подвиг. И Пахомије моли монаха Аполона да га често посећује и крепи корисним поукама. А кад једном тај блажени старац Аполон дође к преподобном Пахомију, разболе се код њега, и после неколико дана пређе ка Господу. И би погребен Пахомијевим рукама.

Преподобни Пахомије имађаше к Богу толику слободу и тако велику веру, да је много пута наступао на змије и на скорпије, и остајао неповређен. Често пута је он наређивао крокодилима да га пренесу на другу страну реке; и крокодили су слушали његово наређење и брзо преносили на себи преко реке угодника

Божјег. Благодарехи Богу што га чува неповређена од свих вражијих напасти, он се мољаше Њему говорећи: Благословен си, Господе, што ниси презрео ништавност моју, и што ниси допустио да немоћ моја буде прелашћена од врага, него си ме сам укрепио, и сада ме окрепљујеш. Видехи незнање моје, Ти ме сам упућујеш и научаваш светој вољи Твојој, јер сам ја бедан и неразуман, а Ти си ме уразумио у страху Твом.

Видехи опет непрестане нападе демонске, свети Пахомије, као храбар и савршен подвижник, мољаше Бога да одузме сан од њега, како би помоћју Његовом могао, не спавајући ни ноћу ни дању, победити противнике, по писаноме: Нећу се вратити док их не истребим; оборићу их, и неће моћи устати; пашће пред ногама мојим, јер си ме Ти опасао снагом за бој (Пс. 17, 38-39). - И би му даровано оно што је молио од Бога, те невидљиве духове виђаше као видљиве и далеко их прогоњаше духовним оружјем молитве. А свагдашња молитва преподобнога беше о томе: да се на њему извршује воља Господња, и да се ниједна помисао на световне бриге не прилепи за њега.

После извесног времена, када преподобни Пахомије стајаше у поноћи на молитви, јави му се Анђео Господњи као и први пут, и рече:

Пахомије! А он одговори: Шта је, Господе мој? Анђео му рече: Ово је воља Господња: да служиш Њему и да људски род приводиш к Њему. - Рекавши то трипут, Анђео Господњи отиде од Њега. Заблагодаривши Богу за ово, и што је овим добио потврду и првог виђења, Пахомије стаде примати оне који му долажаху са жељом да служе Богу. И после дугог искушеништва он им даваше иночки чин. А он им беше образац подвижништва и смиреног трудољубивог живљења, сам служећи осталој братији: јер он трпезу спремаше; он и градине обрађиваше, копајући и садећи и водом заливајући поврће; он и болнима служаше и дању и ноћу; он сам беше и вратар, и све најцрње послове и послушања у манастиру он својим рукама обављаше. И саветоваше све да буду верни своје монашком позиву, и да изучавају псалме и друге божанствене књиге, нарочито свето Еванђеље, васпитавајући се на њима. А братија који први дођоше к њему зваху се: Псентаисис, Сурос и Псој. Говорећи им стално речи Божје, преподобни даваше много духовне користи душама њиховим. А они, посматрајући његово свето равноангелно живљење, дивљаху се и говораху међу собом: ми смо се варали, сматрајући да се светитељи рађају а не постају по својој слободној вољи, и држећи да

грешници, обративши се к Богу, не могу постати светитељи. Ето, видимо доброту Божју на овом нашем светом оцу, јер се он роди од нечестивих незнабожних родитеља, а достиже на толику висину побожности и богоугодништва, да све заповести Божје лако извршује, и јесте свет. То јасно показује да и ми, ако хоћемо, можемо следовати њему, као што и он последова светима који су пре њега били. Стога, умримо са њим, да бисмо и оживели са њим, јер нас он право води к вечном животу.

И приступивши светом Пахомију, они му рекоше: Зашто се, оче, у пословима манастирским толико сам трудиш? Нареди нам, па ћемо их ми сами свршавати. Светитељ им одговори: Јарам благи који метнух на себе, нећу да скинем. Христос нас састави да се заједнички трудимо спасења ради. Нека Он и мене и вас учврсти у трпљењу и у трудовима! А када Господ наш буде много њих привео овде, онда ће бити оних који ће ми помагати у манастирским пословима. - И написа им преподобни Пахомије правила о молитви, о ручним пословима, о сну, о бдењу, о храни, о одељу, и о целокупном манастирском поретку и монашком животу, као што би научен од Анђела када му се беше јавио.

По вољи Бога, који све зове к спасењу, к преподобном Пахомију стекоше се и многа друга

братија. Међу њима беху: Пекусије, Корнилије, Павле, Пахомије, Јован, Теодор и други, који беху чули о узвишеном животу преподобног Пахомија, о душеспасоносном учењу праве вере и о узорном поретку манастирском. И за кратко време број братије порасте преко стотине.

О празничним данима, када је требало да се сва братија причесте пречистим, бесмртним, животворним и божанским Тајнама Христовим, преподобни Пахомије позиваше једног презвитера из оближњих сеоских цркава, који је у манастиру служио божанску службу и све их причешћивао Телом и Крвљу Христовом. Смиреномудри наставник није хтео да ниједног од својих ученика удостојава презвитерског чина, и говорио је: Веома је корисно за монахе да не ишту части и старешинства, нарочито за оне монахе који живе у општежићу, да не би због тога настале међу братијом зависти, неслоге и свађе. Јер као што мала искра, павши на гумно, ако се брзо не угаси, сажеже цело гумно и за један час уништи што се с муком целе године радило, тако и помисао властољубља и жељење свештеничког чина, павши у душу монаха, ако се брзо не избаци, све његове многогодишње трудове и духовне плодове претвара у ништа пред Богом.

Тако говораше преподобни Пахомије, учећи братију смирености. А када би у његов манастир дошао који свештеноиннок, изјављујући да жели да живи с њима, он га је љубазно примао и почитовао као оца. А овај опет, посматрајући смиреномудро житије преподобнога и остале братије, стараше се да подражава њихову смиреност и подвижничке трудове.

Свети Пахомије бејаше према свима милостив и веома братољубив; са самилосном љубављу се стараше о старима и немоћнима телом, а умејаше и младе збрињавати водећи велику бригу о њиховој души. А пошто се број братије свакодневно умножаваше, преподобни одабра неке од њих да помоћју Божјом управљају и упућују друге на врлину и постави их над другим братијама, које беше разделио у много манастира. Сам пак као отац надгледајући сва чеда своја, и о свима се бринући, свакоме према његовим моћима одређиваше потребно послушање и служење у пословима, молитвено правило и правило о подвизивању. И велики напредак биваше братији од богомудрог наставника, Пахомија преподобног.

После много година, сестра Пахомијева по телу, чувши за њега, дође у његов манастир, желећи да види брата свога, јер и она већ беше

примила хришћанску веру. А он, сазнавши за њен долазак, посла к њој вратара са оваквом поруком: Ето, чула си за мене да сам жив; стога иди одавде, и не жали што ме ниси видеала, нити ја тебе. Ако пак желиш да се угледаш на моје живљење, да бисмо заједно обрели милост пред Господом, онда ће ти моја браћа саградити одвојену келију за безмолствовање, за молитвено тиховање, да би ти, одрекавши се света, добро угодила Богу. Јер нема бољег ободрења на земљи него - чинити добро и угађати Богу. А Господ је моћан да преко тебе спасе и друге девојке и жене, које би довео к теби да живе с тобом, и тако ћеш имати двоструку (награду од Њега: једну - за свој врлински живот, а другу - што си њих упутила у такав живот. Чувши то, по срцу светитељеве сестре разли се умилење и она с љубављу усвоји корисни савет свога брата, и плачући мољаше да буде упућена на спасење. Блажени Пахомије прослави Бога за овако усрђењено, и нареди побожној братији да јој подаје од манастира, с оне стране реке, подигну келију и саграде мали манастир. И он је обуче у иначко обличје. А када се око ње окупише друге девојке и жене, он им даде правила монашког живота, и манастир тај повери човеку духовном, старом и светом, коме беше име Петар. Петар их често посећиваше и збрињаваше у свему.

Преподобни отац наш Пахомије доби од Бога дар чудотворства: благодаћу Христовом стаде исцељивати болести и изгонити ђаволе. Блиски пријатељ преподобноме беше неки стари презвитер Дионисије, старешина тинтирске цркве. Он често посећиваше преподобног Пахомија, а и Пахомије одлажаше к њему, јер га веома љубљаше, пошто Дионисије беше један од оних који у време бившег гоњења страдаше као исповедници имена Христовог. Једна угледна жена у граду Тинтири, која много година паћаше од течења крви, чу за велику светост преподобног Пахомија, и жељаше да га види, јер вероваше да ће је његове свете молитве исцелити од недуга. А дознаде и то, да преподобни не разговара са женама, нити жене улазе у његову обитељ. Та жена знађаше и то да су презвитер Дионисије и преподобни Пахомије у великом пријатељству и да посећују један другога, па замоли Дионисија да позове к себи у град преподобног Пахомија. Дионисије се одазва њеној молби, и позва преподобнога у град. И кад преподобни Пахомије и презвитер Дионисије улажаху у свету цркву, крвоточива жена се састраг дотаче хаљине преподобног Пахомија, као што се некада еванђелска крвоточива жена дотаче хаљине Христове, и одмах престаде течење крви њене, и она оздрави. И павши

лицем на земљу, она велегласно прослављаше Бога, и похвалама величаше његовог угодника - светог Пахомија. А преподобни Пахомије, схвативши Дионисијеву намеру, благослови жену, и после љубазног разговора са духовним пријатељем врати се у свој манастир.

Потом дође у манастир неки човек из далека, молећи преподобног да му исцели кћер која је патила од духа нечистог. А преподобни нареди вратару да томе човеку каже ово: Немамо обичај да разговарамо са женама, него нам пошљи неку хаљину твоје ћерке да је благословимо именом Господњим, па ћемо вам је послати натраг, и надамо се у Господа да ће благодаћу његовом бити исцељена твоја кћи. - Човек отрча брзо, донесе хаљину своје кћери и предаде је светом Пахомију. А он, погледавши љутито на ту хаљину, рече: Није ово њена хаљина. А родитељ тврђаше говорећи: Ово је зацело хаљина моје кћери. На то му светитељ рече: И ја знам да твоја кћи носи ову хаљину, али јој она не доликује, јер је девојачка. Твоја кћи назива себе девојком, и девојачки се облачи, али је она изгубила своје девичанство, и живи у блудној нечистоти. Ја познадох да је ова хаљина грехом упрљана, и зато рекох да то није њена хаљина. Ти је дакле посаветуј најпре да престане са грехом, и да обећа да ће убудуће чувати себе

чистом пред Богом, па ће се Господ смиловати на њу, и исцелити је од насиља демонског. - Чувши то, отац се испуни жалости и јарости на своју кћер, па одјури кући и стаде испитивати кћер да ли је истина, што му је речено за њу. Она признаде оцу свој грех и обећа му, заклевши се, да га више неће чинити. Отац се онда поврати к преподобном, исприча му шта чу од кћери, и мољаше га са сузама да се смилује на њу. Помоливши се за њу, преподобни јој посла мало од светог јелеја. И када се она са вером помаза њиме, одмах побеже од ње ђаво, и она тог часа оздрави.

Опет други неки човек имађаше сина жестоко бесомучна, јер у њему беше жестоки бес. И не могаше тај човек да одведе к преподобном сина свог, јер се нечисти дух који беше у њему снажно противљаше и не даваше да га одведу к угоднику Божјем. Онда човек оде у манастир, и са сузама припадајући к ногама светог Пахомија, мољаше га свесрдно да се помоли Богу за његовог сина који страда од нечистог духа, да би се избавио од насиља ђавољег. Сатворивши молитву, преподобни му даде од манастирског хлеба, и нареди му да га да сину свом за време обеда. Човек донесе хлеб кући својој, и кад дође време обеда постави га на трпезу пред сина. Али бесомучник не хте ни

да се дотакне тога хлеба, већ другим хлебом утоли своју глад. А кад после извесног времена огладне, отац измрви Пахомијев хлеб на ситне мрвице, па те мрвице помеша са урмама и постави их пред сина. Но нечисти дух у младићу, разумевши да се у урмама налази хлеб дат од светитељевих руку, одгурну урме од себе и баци их на земљу. Онда отац много дана не даде сину ништа да једе, па му онда понуди хлеб, донесен од светог Пахомија. Приморан силном глађу, он окуси од тог хлеба, и одмах побеже ђаво из њега. Отац онда одведе оздравелог сина у манастир к преподобноме, узносећи благодарност и хвалу Богу који чини дивна дела на молитве угодника свог.

И многа друга исцељивања од разних болести чудесно се даваху од преподобног Пахомија благодаћу Духа Светога који живљаше у њему. Али се он не горђаше срцем, него свагда чуваше себе у смирености. А када понекад, помоливши се за нешто Богу, није добијао оно што је тражио, он се није чудио томе, нити се смућивао мишљу, него је свагда имао у устима ону божанствену и велику реч: Оче, нека буде воља Твоја!

Једном, посећујући своје манастире које је имао по разним местима, преподобни Пахомије дође у манастир, звани Мухонски, и виде високу

и плодовиту смокву, на коју се млађи потајно пењаху, крађаху смокве, и јеђаху их кришом и у невреме. Пришавши јој ближе, преподобни угледа где на врху њеном седи дух нечисти, и познаде да је то демон преједања који саблажњаваше млађе на крађу смокава и на тајноједење. Тада дозва манастирског градинара Јону, старца искусног у подвизима, и рече му: Брате, посеци ову смокву, јер није добро да стоји усред манастира на саблазан неутврђених у уздржању. Старац Јона се веома ожалости, и одговори преподобноме: Нипошто, оче! јер она много рађа. - Видев старца ожалашћена, свети Пахомије ућута, не желећи да му повећава тугу, јер знађаше да је свет по животу. А сутрадан изјутра видеше где се та смоква потпуно сасушила, и на њој не беше ни рода ни зеленог лишћа. Када то угледа Јона, силна жалост и туга испунише му душу што не послуша светог оца и одмах не посече смокву.

Треба се задржати мало и на блаженом живљењу овог старца Јоне. Њему беше осамдесет и пет година, и живљаше у манастиру врло чесно и богоугодно. Његово послушање беше обрађивање воћњака: он је садио воћке, гајио их, и скупљао њихов плод. И његовим трудом и молитвама беше воћа у изобиљу, не само за братију него и за странце. Он пак сам

никада до саме смрти своје не окуси од тог воћа. Тако велики уздржљивац и испосник беше он. Од одеда имађаше на себи само један кожух, који је носио и зими и лети. Имао је још и дугачку шубу коју је облачио једино када се причешћивао Божанским Тајнама. По причешћу он ју је скидао и остављао на нарочитом месту, те ју је тако сачувао чистом и целом за све време свога монаховања. Он не знађаше за одмор телу, јер се непрестано са усрђем трудио радећи. Он никада не окуси никакво вариво: целог живота храна му беше сирово поврће са оцтом. Он до смрти своје никада не леже да се одмори: по цео дан је радио у воћњаку, по заласку сунца узимао свој једини уобичајени дневни оброк, затим улазио у своју келију, седао и рукама радио предући врце сву ноћ без осветлења све до јутарњег богослужења. За све то време молитва му непрестано беше у устима, и тако би одремао мало по природној неопходности. На такав начин он мораше тело своје све до саме смрти своје, јер га тако и нађоше где је скончао: седећи и у рукама држећи врцу коју је радио. И тако света душа његова отиде ка Господу. Ето, тако велики беше трудољубац, подвижник и умртвитељ страсти тела свог тај блажени старац Јона. У том Мухонском манастиру преподобни отац наш Пахомије подиже нову цркву рукама

братије вичне томе послу, и украси је дивотним стубовима. И радоваше се тако лепом и дивном делу. Али, размисливши потом да монаси не треба да се заносе лепотом дела руку својих, нити да се горде због красоте грађевине своје, он нареди те стубове искварише и нагрдише. Онда рече братији: Не хвалите се, браћо, лепотом грађевине коју подигосте великим трудом својим, него се нарочито старајте да изградите и украсите душу своју као храм Божји, јер сте ви храмови Бога живота, као што Господ рече (2 Кор. 6, 16).

Тако преподобни отац Пахомије, обилазећи своје обитељи, у свакој даваше братији душекорисне поуке, учећи их и васпитавајући их Светим Писмом, и молећи их и саветујући их да живе непорочно, и да знају и да разумеју лукавства вражија, и да им се супроте силом Светога Духа, и да често изговарају псаламску реч: Богом смо јаки; Он ће згазити непријатеље наше (Пс. 107, 14).

Једном када преподобни отац Пахомије сеђаше са братијом у манастиру свом у Тавенисиоту и поучаваше братију истинама Божанскога Писма, дођоше пред манастир неки јеретици испосници, који свој унутрашњи отров покриваху grubим кожјим власеницима. Стојећи пред манастирским вратима, ови јеретици

рекоше некима од братије: Послани смо од нашег оца к вашем оцу; идите и саопштите вашем оцу ову нашу поруку: Ако си заиста Божји човек и уздаш се у Бога да ће те послушати, онда дођи и заједно с нама пређи ову реку у близини манастира, идући ногама по води као по суву, да би сви увидели ко има већу слободу пред Богом, ми или ти. - Саслушавши овако горду поруку тих јеретика, преподобни Пахомије рече братији: По попуштењу Божјем могу ови јеретици, помоћју ђавола који их је уловио у своју мрежу, пређи реку као по суву, да би се учврстила јеретичка заблуда. Али ја нећу искати од Бога такво чудо - да идем по води, јер знам да та помисао не само није монашка, него ни хришћанска. Идите дакле и реците им: Овако каже смирени Пахомије: Уздам се у Бога, но не уздам се у своја дела, и знам да сам грешан, и не желим да кушам Господа Бога мог. Ја се старам, не да идем по води, него да непрестано оплакујем грехе своје, и да иштем помоћ од Бога, да бих без штете прошао вражија искушења. - И јеретици отидоше постиђени.

У обитељи преподобнога беше један брат који чињаше своју вољу: није јео у одређено време када сва братија јеђаху, него је постио дуже од одређеног часа; и због тога имао високо

мишљење о себи. - Разумевши гордоумље тога инока, преподобни отац га зовну насамо, па му рече: Брате, Господ је казао: Сиђох с неба не да чиним вољу своју, него вољу Оца који ме посла (Јн. 6, 38). Стога си и ти дужан да нас слушаш и да држиш манастирско правило, и кад дође време обеду ти једи заједно са братијом оно што је предложено на трпези, и то једи умерено: не преједајући се, да не би од преједања одебљало тело твоје и острастило се; нити једући сувише мало, да не би тело твоје изнемогло за труд. Узимај храну умерено, према телесним силама својим, док не победиш демона хвалисавости. - Брат послуша упочетку савет преподобног оца, али се потом опет врати својој самовољи, говорећи: Где је то написано: не пости, не уздржавај се? - Но и понова саветован од оца, он не послуша. И тада овлада њиме ђаво. И владаше њиме док га свети Пахомије не исцели својом усрдном молитвом Богу.

Једном стојећи на молитви, преподобни Пахомије би у усхићењу и виде братију разним опасностима опседнуту: неки од њих беху опкољени пламеном, и не могаху се извући из њега; други се беху босим ногама заплели у трње, страдаху од убода, и не могаху се ишчупати; а трећи стајашу на ивици једне провалије, на дно које протицаше велика,

страшна река, пуна крокодила, те братија нити могаху назад уз литицу, нити пак смејаху да скачу у реку због мноштва крокодила. - Ово виђење преподобни казиваше братији са многим сузама, и пророчки им говораше да ће по његовом одласку из овог живота, уплетени у разна пристрашћа световна, монаси бити у великој опасности по своје спасење, и неће се моћи избавити и избећи сујетна пристрашћа, којима ће их вражја сила опколити

После тога к преподобноме дође из света један глумац ради монашења. Преподобни га лепо прими, и пошто га довољно поучи покајању он га обуче у монашки чин. Име му беше Силуан. Са временом Силуан се поквари, стаде немарно живети, и своје глумачко комедијаштво опет изводити на саблазан млађе братије. Када за то сазнаде преподобни, много га саветоваше, караше, па понекад и бијаше. Силуан обећаваше да ће се покајати, али се не поправљаше. Пошто га је трпео двадесет година, преподобни отац нареди да му пред братијом скину монашко обличје, даду му световно одело, па најуре из обитељи. Тада Силуан паде пред ноге великоме старцу, молећи га и говорећи: Оче, опрости ми још и овога пута, потрпи ме још мало, јер верујем да ће ме Господ Христос, који спасава грешнике, молитвама твојим обратити

на покајање. Старац му одговори: Знаш ли колико сам те трпео? Ти си ме својом злоћудношћу много пута приморао да те бијем, што ни са ким другим чинио нисам. Ја руку своју нисам подигао ни на кога, само си ме ти приморао да те против своје воље бијем. И када сам те био, ја сам у души страховито патио због тебе, самилосно ти састрадајући. Јер сам те био, не што сам желео, него сам се надао да ћеш се од бијења поправити и спасти душу своју. Но пошто те ни карања ни батине нису поправили, то те ја отсецам од тела као иструлели део, да се остали делови тела не би заразили од тебе.

Док свети Пахомије тако говораше њему, он га са сузама силно преклињаше, обећавајући му помоћу Божјом покајање. Најзад му старац рече: Ако хоћеш да те опет уврстим међу братију, онда ми дај јемца који ће јамчити да ћеш се од сада покајати. - И прими се као јемац за њега један честан старац, по имену Петроније. Онда преподобни, опростивши Силуану, повери га старцу Петронију, а и сам се усрдно помоли за њега Богу да га изведе на пут истинског покајања. А милосрдни Господ, који не жели смрти грешника, молитвама светог угодника свог Пахомија даде Силуану у срце толику покајничку скрушеност, да су му се непрестано из очију лиле сузе потоцима. И кад

са братијом сеђаше за трпезом, он се много пута није могао уздржати од суза и јецања. И збиваше се на њему давидовска реч: Сузе су ми хлеб дан и ноћ, и пиће моје мешах са сузама (Пс. 41, 4). А кад му братија говораше да треба да се уздржи од суза бар онда када за трпезом има странаца, он им одговараше: Да, ја желим да се уздржим, али никако не могу. И опет му братија говораху: Плакати треба насамо у молитви, а за трпезом се уздржавати од плача, јер и без спољашњих суза душа може да буде увек пуна срдечног умилења. И понова га питаху: Зашто тако плачеш? Нас је стид да те гледамо где плачеш, и не можемо да једемо. А он им одговараше: Зар ви хоћете, братије моја, да не плачем, када видим где мени грешноме служе свети људи, чије прашине с ногу ја нисам достојан? Зар не треба да плачем, када мени, поквареном глумцу, служе тако чесни и богоугодни људи? О браћо, ја свакодневно плачем, да ме због мноштва грехова мојих не би земља прогутала као Датана и Авирона.

Таквом Силуановом поправљењу и истинском покајању радоваше се много преподобни отац наш Пахомије, као што се свети Анђели на небу радују обраћењу грешника. И свети старац увераваше за њега братију, говорећи: Сведочим вам пред Богом да од како основах ово

општежиће, не беше ниједнога међу братијом који тако подражава смирење као овај брат. Знам, браћо, да и ви, помагани благодаћу Христовом, помоћу многих врлинских подвига победисте врага и прогнасте. Но, ако се имало разлените, враг ваш устаће поново на вас, и прогнан вратиће се и почеће борбу против вас. А Силуан, најпоследњи међу вама, кога недавно хтедосмо да најурино, заснова своје спасење на тако дубоком смирењу, да је потпуно сатро ђавола, те овај не може више да се врати и војује против њега. Јер гордога врага ништа тако потпуно не сатире као истински смирено срце монаха који се потпуно одрекао себе. - Пошто блажени Силуан поживе у таком покајању осам година, он сконча. И преподобни Пахомије виде како његову душу свети Анђели узносе ка небу као жртву одабрану.

Пошто преподобни Пахомије вођаше богоугодни живот на корист свима, епископ града Панопоља Уар посла му молбу да дође у његов град и оснује манастир по своме уставу и чину. Преподобни узне неколико својих ученика, међу којима и Теодора, и крену тамо. Утом имађаше намеру да сврати у један свој манастир који беше близу пута којим су ишли. Улазећи у тај манастир, он срене пратњу једнога брата кога су носили на погребене уз велико

псалмопјеније. На пратњи беху покојникови родитељи, рођаци и много другог света. Преподобни нареди да пратња стане и престану са појањем, јер својим прозорљивим очима он виде да покојниковој души није користан тако свечан погреб, пошто живот покојников беше рђав, проведен у лености и грехољубљу. Затим нареди да са мртваца скину одео које бејаше скупоцено, и да га одмах спале, а да наго тело погребу ван манастира без икаквог псалмопјенија и почести. То зачуди све присутне, али нико не смеђаше да што рекне насупрот великоме оцу. Родитељи пак покојникови и рођаци, и неки од братије, мољаху оца да се смилује на мртваца и допусти да се изврши прописна сахрана по црквеном правилу. Светитељ им одговори: Браћо, ја несумњиво више жалим покојника него ви, јер се ви бринете о телу његовом а ја се бринем о души његовој, и поступама овако, да би због бешчесне сахране милосрдни душељубац Бог пружио души његовој неко олакшање. - На те речи светога оца сви ућуташе.

Пошто преподобни проведе у овом манастиру два дана, стиже извештај из другог манастира, који је био недалеко од овога, да је тамо један брат на самрти, па жели да пред смрт види преподобног оца и удостоји се његове молитве и

благослова. Преподобни хитно крену са ученицима у тај манастир. Када беху на три потркалишта испред манастира, преподобни чу глас Анђела из ваздуха, па подигавши очи своје према истоку он виде душу тога брата, ка коме је с радошћу хитао, како је свети Анђели носе горе обасјаним путем. И он стаде, дивећи се. А ученици његови нити анђелски глас чуше, нити што видеше, па упиташе светитеља: Зашто, оче, стојиш, гледајући горе, и хиташ к болесном брату, да не би умро пре твог доласка? Светитељ им одговори: Заиста треба хитати тамо - у живот вечни, куда, како видим, свети Анђели носе душу његову. - Потом стигоше у манастир, и обретоше брата скончавшег у Господу. И пошто чесно погребеше тело његово одоше у Панопољ.

У Панопољу се блажени епископ Уар веома обрадова доласку преподобног Пахомија и његових ученика. А када зидаху манастир, неки злобни и завидљиви људи, натуткани од демона, долажаху ноћу и рушаху оно што се дању зидало. И преподобни трпљаше дуго такву пакост тих људи, и ученике своје учаше трпљењу, док сам Господ не одмазди пакосницима. Јер када они по свом обичају дођоше једне ноћи и стадоше уништавати труд светих мужева, Анђео Господњи их порази

пламеном муњом, те се сви као восак истопише, и изгибоше. Од тога доба манастир се помоћју Божјом зидаше без сметње. И би устројена изврсна обитељ. У њој преподобни остави три своја ученика, људе врлинске: Самуила, Илариона и Енкратија, да управљају манастирским пословима и да братију упућују на спасење.

Сам пак преподобни врати се у свој манастир. Када братија чуше да долази отац њихов, сви му радосно изађоше у сусрет, и грљаху га. А један дечак, манастирски искушеник, довикну преподобноме: Оче, откако си отишао одавде, нису нам варили ни поврће ни кашу. - Осмехујући се, светитељ му одговори: Не тугуј, чедо, ја ћу наредити да се вари. И ушавши у манастир, он оде у кујну. Тамо обрете брата кувара где прави рогозину, и упита га: Реци ми, брате, колико има времена откако братији не спремаш варива? Он одговори: Два месеца. Старац га упита: Зашто си нерадом својим погазио заповест која ти је дата? Кувар одговори: Хтео сам, оче, као што си био наредио, да сваки дан спремам вариво, али видећи да варива остају непоједена, јер их само деца - искушеници једу, а братија се уздржавају и живе на сухоједењу, ја престадох да спремам варива, да се не би забадава трошило брашно и

уље и просипало оно што преостане. А да не бих због нерада био осуђен, ја правим рогозине са другим братом који је са мном у кујни. Светитељ га упита: Колико сте рогозина направили? Кувар одговори: Пет стотина. Светитељ рече: Донесите их овамо. - И донесоше их. И нареди светитељ да се све те рогозине спале на огњу, говорећи: Као што ви пренебрегосте заповест моју о спремању варива братији, тако и ја непоштедно спаљујем ваше рукодеље, да бисте разумели да није добро нарушавати заповести отачке које се дају на спасење душе. Не знате ли да онај који предложено му вариво и уље не једе добровољно, има од Бога велику похвалу и награду, пошто је имао право јести, а није јео Бога ради. Који пак не једе под морањем, јер му нису предложена варива, тај нема похвалу и награду од Бога, пошто не једе не по слободном хтењу него зато што му није понуђено да једе. Ви сте дакле лишили братију толике духовне користи, да бисте уштедели мало зеља, брашна и уља. - Тада кувар и други брат из кујне падоше пред светим оцем, и кајући се молише га за опроштај.

Опоменув се виђења које имађаше у усхићењу о братији да ће они после његове кончине упасти у разноврсна пристрашћа и заплести се у сујетне жалости, преподобни стаде плакати. И затворивши се с вечера у својој

келији, он се мољаше Богу за њих. И у поноћи он имаде овако виђење: виде - као што сам касније казиваше - дубоку и мрачну провалију, и у њој безбројно мноштво монаха, од којих се многи мучаху да изађу из мрачне провалије, али не могаху, пошто им други у сусрет силажаху у провалију и понова их строваљиваху на дно провалије. Други пак који се налажаху под самим врхом провалије и требало им је мало па да изађу из ње, изненада се омицаху и сурваваху на дно провалије. А трећи, врло немоћни, ваљаху се на дну провалије. Четврти пак потресним гласом вапијаху. Само мало њих, са великим трудом, на једвите јаде излажаху из провалије, и одмах их светлост обасјаваше.

И кад би у себи, преподобни стаде размишљати о виђењу, и постаде му јасно да ће у последња времена монаси бити немарни, лени, помрачени, падљиви, и имаће само обличје монашко. И много плакаше због тога, и говораше Богу: Господе Сведржитељу, када ће тако бити, зашто си онда допустио да постоје општежића и манастири? Опомени се завета Твог, Господе, којим си обећао да ћеш чувати до свршетка века оне који Теби служе. Ти знаш, Господе, да откако примих монашко обличје, ја се свагда смиравах пред Тобом, и никада досита

не једох хлеба или воде, нити се чега другог наједох.

Док преподобни тако говораше, дође му с неба глас од Господа који говораше: Не хвали се, Пахомије, човек си, него моли опроштај, јер све постоји по моме милосрђу. - Пахомије онда врже себе на земљу и завапи к Богу: Господе, опрости ми, и не одузми добра Твоја од мене, него пошљи милосрђе Твоје мени недостојном. Јер знам и ја, о Господе, да без Твоје помоћи све постаје сакато, и да Твоје милосрђе милује све и спасава на неиспитљиве начине.

Док се преподобни тако мољаше, пред њега стадоше свети светлолики Анђели, а усред њих беше младић неисказане лепоте, који сијаше јаче од сунца, а на глави му беше трнов венац. И подигав Пахомија са земље, Анђели му рекоше: Пошто си молио да ти се пошаље милосрђе од Господа, ево милосрђа - дошао ти је са трновим венцем сам Бог славе, Исус Христос, Јединородни Син Очев, који је био послат у свет, и био распет за вас. И Господ рече Пахомију: Не бој се, Пахомије, и буди храбар, јер твоје духовно потомство неће престати до свршетка века. А многи од оних монаха који ће после тебе бити, спасивши се мојом помоћу из оне дубоке мрачне провалије, показаће се већи од садашњих врлинских монаха. Јер данашњи

монаси, руковођени и просвећивани примером твога живљења, сијају врлинама. А монаси који ће после тебе бити, које си ти видео у мрачној провалији, немајући такве наставнике који их могу извести из оног мрака, напором своје слободне воље искочиће из таме, и усрдно ће ићи светлим путем мојих заповести, и тако ће ми угодити. Други пак спашће се мукама и бедама, и сравниће се са великим светитељима. Заиста ти кажем: они ће добити исто спасење које и садашњи монаси који живе савршено и беспрекорно.

Рекавши то, Господ узиђе на небо и ваздух сијаше неисказаном светлошћу славе његове. А свети Пахомије, павши на земљу, поклони се Господу, и слављаше Га устима и срцем, радујући се због преславног виђења тог, и испуњујући се неизрециве сладости од речи које му Господ каза.

Брат неки жељаше да постане мученик за Христа. Но како тада за царовања благочестивог цара Константина Великог Црква Христова беше на миру, брат тај мољаше светог Пахомија, често му говорећи: Аво, помоли се за мене Богу да постанем мученик. А светитељ га саветоваше да не пушта у срце такву помисао која жели мучеништво, и говораше му: Брате, трпи јуначки подвиг монашки, подноси без роптања

труд у манастирским послушањима, старај се да беспрекорним живљењем угодиш Христу Господу, и добићеш на небу удео са светим Мученицима. - Но брат и надаље сваки дан узнемираваше светитеља својом жељом да пострада за Христа, молећи преподобнога да се помоли за њега Христу, да би га Он удостојио мученичког венца. Желећи да се ослободи овог узнемиравања, свети Пахомије му рече: Помолићу се за тебе да ти буде како желиш, али пази да се у време мучеништва, уместо исповедања имена Христова, не одрекнеш Њега. Јер тебе заиста обмањује помисао када самовољно гураш себе у искушење, и сам Господ учи да се молимо да не будемо уведени у искушење.

Две године након тога преподобни Пахомије посла братију у горовито село да наберу трску за израду манастирских рогожа, јер трске растијаше тамо много. Село се то налажаше у близини варвара, званих Влеми. Док су братија била тамо на послу, преподобни позва онога брата који жељаше мучеништва и нареди му да братији однесе хране. Испраћајући га, преподобни му као у некој загонетки изговори апостолску реч: Ето сад је време најбоље, ето сад је дан спасења! Никакво ни у чему не дајте спотицање, да се служба не куди (2 Кор. 6, 2-3).

Натоваривши магарца храном, брат крену ка братији. А кад беше на крају пустиње, сретеше га варвари који силажаху с горе по воду, ухватише и везаше, па са магарцем отераше у гору код других варвара. Када варвари угледаше монаха, стадоше му се ругати говорећи: Хајде, монаше, поклони се боговима нашим! Утом заклаше животиње, и почеше приносити жртве боговима својим. Онда приведоше монаха и примораваху га да заједно с њима принесе жртву боговима њиховим. А кад он не хтеде да идолима принесе погане жртве, разгневише се варвари, па га опколише са исуканим мачевима, да га одмах на комаде разнесу. Видећи око себе исукане мачеве и свирепу јарост варвара, он се силно уплаши, па од страха притрча, паде пред идоле, поклони им се, и жртву им принесе, па и једе и пи од жртвених приноса. И тако он, бојећи се телесне смрти нашкоди својој бесмртној души, одрекавши се Христа.

Пошто учини тако тежак грех, инок би пуштен од варвара да слободно иде своме дому. Силазећи с горе, он дође к себи, и увидевши свој грех он раздра хаљине своје. И бијући себе по лицу он се врати у манастир. Сазнавши Духом све што се догоди томе брату, преподобни Пахомије му веома ожалосићен изађе у сусрет. А

кад он угледа оца, паде пред њим лицем на земљу, ридајући и вапијући: Сагреших Богу и теби, оче, што не послушах твој добри савет и корисну поуку да не желим мучеништво. Да сам те послушао, не бих овако настрадао. На то му велики отац рече: Несретниче! ти си одгурнуо од себе толика блага! јер пред тобом стајаше мученички венац, а ти га згази; теби беше спремљен удео са светим Мученицима, а ти се отрже од светог лика њиховог. Господ Христос беше дошао к теби са светим Анђелима, желећи да ти круну стави на главу, али ти Га се одрече, заволевши више него Бога овај бедни кратковремени живот земаљски. Уплашио си се смрти коју ћеш и против воље примити, и изгубио си живот вечни отпавши од Бога. Где су речи твоје које си раније увек говорио: Желим да постанем мученик за Христа? И узнемиравао си ме да се молим за тебе, да се удостојиш мучеништва. Ето, то време беше за тебе најбоље: за један час умрети за име Христово, и добити мученички венац. А ти, уместо да исповедиш име Христово, ти Га се одрече. Нисам ли ти то претсказао? Нисам ли ти саветовао да се оканеш такве замисли?

А он говораше: Оче, сагреших у свему, и не могу да те погледам у лице, нити очи да подигнем к небу. Погибох, оче, и немам наде на

спасење, и не знам шта да радим, јер нисам очекивао да ће ми се нешто тако десити. - Док он ово говораше с плачем и ридањем, рече му велики старац: Бедниче, ти си се потпуно отуђио од Бога, али Господ је благ и незлобив, и не гневи се до краја, јер је љубитељ милости и може грехе наше погрузити у бездани милосрђа свог као камен у мору. Колико је далеко небо од земље, толико удаљује Он од нас безакоња наша. Јер неће и не жели смрт грешнику него покајање: да пали не би остао у палом стању него да устане; и да се онај, који се одврати од Њега, не би удаљио него брзо повратио к Њему. Зато не очајавај, има и за тебе нада на спасење, јер се посечено дрво опет из корена подмлађује. Ако хоћеш да ме послушаш, добићеш опроштај од Господа. А он плачући говораше: Од сада ћу те, оче, у свему слушати.

И преподобни нареди: да се затвори у засебној келији; да до смрти не разговара ни с ким сем са духовним оцем; да сваки други дан узима по мало хлеба, соли и воде; да дневно израђује по две рогоже; да се моли и бди колико може, а да са плачем никада не престаје. - И с радошћу поступи тако брат тај. И пошто поживе у покајању десет година, он пређе ка Господу.

Када се једном преподобни Пахомије беше усамио од манастирске вреве, преда њ стаде

ђаво у привидној светлости и рече му: Радуј се, Пахомије, јер сам ја Христос, и дођох код тебе као код пријатеља свог. - А светитељ размишљајући, говораше у себи: Христов долазак к човеку бива испуњен радошћу, и без икаквог страха, и све мисли човекове ишчезавају тога часа, јер се сав ум тада уперује у посматрање Појављенога. А ја откако гледам овога што ми се јавио, испуњен сам узнемиреношћу и страхом. Дакле, ово није Христос већ Сатана. И уставши ограђен вером у Бога, он смело рече: Одлази од мене, ђаволе, јер си проклет ти, и твоја појава, и лукавство злих намера твојих. - И ђаво одмах ишчезе, и постаде као прашина, и испуни кућу смрада, и узнемири ваздух, бежећи и вичући громко: Ја сада хтедох да те бацам под ноге моје, али ме ти предухитри и згази. И сваки дан побеђујући ме, ти ми се ругаш, јер је велика сила Христова која помаже вама монасима. Но ја ипак нећу престати да се борим са вама, јер ми ваља посао мој вршити. - А светитељ, укрепљујући себе Духом, исповедаше се Господу, благодарећи Му за свемоћну помоћ коју Он указује слугама својим против непријатеља.

Једне ноћи велики Пахомије са блаженим Теодором ходећи по обитељи, обојица заједно видеше где ка обитељи иде ђаво у облику дивне

жене, праћене мноштвом слугу. Гледајући то, Теодора подиће језа. Но свети Пахомије му рече: Не бој се чедо, већ буди смео уздајући се у Господа. - И стадоше се молити Богу. А ђаво у облику жене приближавајући им се, рече им: Зашто се узалуд трудите? Ви противу мене не можете ништа учинити, јер ја добих власт од Бога Сведржитеља да кушам које хоћу. Свети Пахомије упита ђавола: Ти, ко си? и откуда долазиш? и кога хоћеш да кушаш? Привидна жена одговори: Ја сам ђавоља сила, и сва војска демонска служи мени; ја отргох Јуду од лика апостолског; ја добих власт да и против тебе водим рат, Пахомије; али ме нико никада не унизи тако као ти, јер ме бацаш под ноге не само старима него и деци, учећи их како да ме газе; и ти си сабрао против мене толико мноштво подвижника, и оградао их неразрушивим зидом страха Божијег, да слуге моје не могу већ никоме да се смело приближе. Ова снага у вама противу мене порасте учовечењем Бога Слова, који вам даде власт да ступате на сву силу нашу.

Свети Пахомије упита: Јеси ли, сило ђавоља, дошла да кушаш само мене, или и остале? Жена одговори: И тебе, и све сличне теби. Светитељ упита: Онда ћеш и Теодора кушати? Жена одговори: Ја добих власт да кушам тебе и

Теодора и остале, али не могу да вам се приближим, јер када војујем против вас, ви имате више користи од мене него штете. Али, ви нећете вечито остати на земљи са онима које сада наоружавате молитвом. Биће времена после ваше смрти, када ћу се ја поиграти с њима. Светитељ упита: Знаш ли да они који ће после наше смрти бити, неће тако верно Богу служити као што ми служимо? Ћаво одговори: Знам насигурно. Светитељ на то рече: Лажеш на главу своју погану, јер знати будућност својствено је једино Богу, а ти си лажа и лажју владаш. Ћаво узврати: Иако ништа не знам предзнањем, ипак размишљајући о прошлим и садашњим стварима ја предвиђам шта ће бити. - Када ћаво брбљаше то и много штошта друго, преподобни Пахомије му запрети именом Исуса Христа, и ћаво ишчезе са целокупном својом војском.

Посећујући братију по својим манастирима и по усамљеним пустињским келијама, и испитујући њихово живљење, и исправљајући њихову савест, преподобни дође к једном чесном мужу, који са високог положаја уђе у монаштво. Тај монах није знао египатски језик већ грчки и латински. Стога је преподобни разговарао с њим преко тумача. И кад га светитељ стаде распитивати како управља својом савешћу,

инок не хтеде да му преко тумача открије своју савест, већ жељаше да њему лично то учини, али не могаше. Тада преподобни устаде и отиде на једно усамљено место, па пруживши руке к небу стаде се молити, говорећи: Господе Сведржитељу, када не могу да користим људима које си ми послао са крајева земље, јер не разумем језик њихов, каква је онда потреба да они долазе к мени? Ако пак желиш да их овде спасеш мноме, онда дај ми, Господе, да разумем говор ради исправљања душа њихових. - И када се мољаше тако три сата и већ завршаваше молитву, изненада му би с неба спуштена у десну руку хартија, исписана као писмо. Прочитавши је, светитељ одмах разумеде говоре свих језика, и узнесе хвалу Богу. Онда се са великом радошћу поврати ономе брату, и стаде с њим говорити грчки и латински чисто, као да се од детињства научио тим језицима или као да су му то матерњи језици. А инок се дивљаше како преподобноме би за тили час дата таква благодат, и причаше другима да велики отац боље говори грчки и латински од свих учењака. Пошто преподобни дуго разговара са тим братом о душекорисним стварима, и упознаде његову савест, и добро је исправи, он га препоручи Богу, па се поврати у своју келију.

Угодивши потпуно Богу, и упутивши велико мноштво на пут спасења, особито својим примерним монашким живљењем и својим писаним и неписаним монашким правилима, свети Пахомије, дубоко стар, разболе се после Ускрса, и служаше му у болести блажени Теодор. А на два дана пред своју кончину он сазва братију, па их поучи све о ономе што је корисно по душу, и заповеди им да се чувају јеретика као душегубног и смртоносног отрова. Затим им свима даде благослов и последњи целив; и помоливши се Богу за све, он предаде своју чесну и свету душу у руке Божје. Тада се сабраше сви монаси из свих његових манастира. Беше их седам хиљада, заједно са онима у великој киновији Тавениситској, која беше матер свима осталим манастирима, и у којој бејаше хиљаду и четири стотине монаха. Сви они много плакаше као деца за оцем, и ученици за учитељем, и овце за пастирем, па чесно погребеше његово испосничко многотрудно тело, славећи Оца и Сина и Светога Духа, Једнога у Тројици Бога, коме нека је и од нас част и слава и поклоњење сада и увек и кроза све векове, амин.

Свети Пахомије упокојио се 346. године, у 74. години свога земнога живота.